

ETNOLOGIA

1er. Curs. Facultat de Veterinària. U.A.B.

PROGRAMA D'ETNOLOGIA 1999-2000

1er. Curs. Facultat de Veterinària. U.A.B.

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

Dintre el camp general de la Producció Animal, l'assignatura d'Etnologia té els següents objectius específics:

- Conèixer les característiques morfològiques exteriors de les diferents espècies domèstiques, que permetin identificar-les i agrupar-les en races, així com avaluar la seva possible aptitud productiva i estat de desenvolupament.
- Conèixer les característiques i utilitzacions productives de les diferents races de bestiar, així com el seu potencial de producció i les possibilitats de millora per creuament o selecció.

PROFESSORS

Ramon Casals (despatx V0-320; professor responsable de l'assignatura)

Xavier Such (despatx V0-350)

Mª Teresa Paramio (despatx V0-316)

Ricard Pares (despatx V0-352)

MÈTODE D'AVALUACIÓ

Es realitzarà un examen final, que constarà de dos parts ben diferenciades:

- **Examen teòric:** Tipus test, descomptant les preguntes mal respostes. S'inclouran tant preguntes de les classes teòriques com de les classes pràctiques.
- **Examen Pràctic:** Es posaran diverses diapositives, i els alumnes hauran d'identificar el nom de la raça, la seva aptitud i el lloc d'origen.

La nota final (sobre 10 punts) serà el resultat de la suma de l'examen teòric (sobre 7 punts) i de l'examen de diapositives (sobre 3 punts).

PROGRAMA TEÒRIC

I.- INTRODUCCIÓ

1. (1). L'Etnologia i el concepte de raça:

Etnologia: concepte, contingut i objectius. La domesticació: concepte, orígens i factors que la condicionen. Formació i evolució de races de bestiar. Concepte de raça i varietat. L'estàndard racial: ventatges i inconvenients.

II.- MORFOLOGIA I IDENTIFICACIÓ ANIMAL

2. (1). L'exterior dels animals (1):

Morfologia: concepte i interès. L'exterior dels animals i les regions corporals. Espècies de referència: el cavall, la vaca i la gallina. Bellesa, defectes i tares.

3. (2). L'exterior dels animals (2):

Particularitats i defectes importants de les regions corporals: cap, coll, tronc i extremitats, braguer. Mesures de referència.

4. (3). Tipus Morfològics:

Morfotipus i Biotipus. Caràcters productius i aptitud productiva. Morfotipus ambiental. Biotipus Constitucionals: carn, llet i altres. La sistemàtica de Baron. Aloidisme. Valoració morfològica i la seva relació amb els caràcters productius.

5. (4). Faneròptica:

L'estudi de les Faneres. Cromologia: capes i mucoses. Classificació i estudi de les capes. Particularitats de les capes. Herència del color de la capa. Les banyes en els remugants.

6. (5). Cronometria:

Apreciació de l'edat dels animals i els seus factors de variació. Modificacions de la morfologia i de les faneres amb l'edat. Cronologia dentària. Determinació de l'edat en les espècies domèstiques.

7. (6). Identificació Animal:

Identificació animal: importància i evolució. Utilització de caràcters naturals. La ressenya. Identificació per mètodes artificials. Mètodes especials d'identificació.

III.- ETNOLOGIA BOVINA

8. (1). Les races de bestiar boví:

Classificació taxonòmica del bestiar boví. Orígens de les races bovines i els seus troncs racials. Classificació racial dels bovins: autòctones i estrangeres, llet i carn. El concepte de doble o triple aptitud.

9. (2). Races estrangeres de boví lleter (1):

Classificació i aspectes generals. "Frisona": Europees i Americanes (Holstein Friesian). Virades en Vermell de les Valls: "MRY" i altres. Virades en Vermell de Muntanya: "Simmental- Fleckvieh-Pie Rouge de l'Est", "Montbeliarde" i altres.

10. (3) Races estrangeres de boví lleter (2):

"Bruna Alpina". Races del Canal ("Jersey" i "Guernsey"). "Ayrshire". "Normanda". "Roja Danesa". Altres races lletteres. Noves races i creuaments per a la producció de llet. Altres bòvids lletters: Búfal d'aigua i Iak.

11. (4) Races estrangeres de boví de carn:

Classificació i aspectes generals. Races britàniques: "Shorthorn", "Angus", "Hereford", i altres. Races franceses: "Charolais", "Limousine", "Blonde d'Aquitaine", "Maine Anjou", "Salers" i altres. Altres races europees: "Blanc Bleu Belge", "Chianina", "Piemontesa" i altres. El Zebú i els seus derivats. Altres races de carn. Creuaments per a la producció de carn.

12. (5). Races bovines espanyoles:

Classificació i situació actual. Distribució geogràfica. Races del Nord: "Rubia Gallega", "Asturiana", "Pirenaica", "Tudanca" i altres. Races del Centre: "Negra Ibérica" (Avileña), "Morucha", i altres. Races del Sud: "Retinta" i altres. Races insulars: "Palmera" i "Menorquina". La raça de Lídia.

IV.- ETNOLOGIA OVINA I CAPRINA

13. (1). Les races de bestiar oví i caprí:

Classificació taxonòmica del bestiar oví i caprí. Orígens de les races ovines i els seus troncs racials. Classificació racial dels ovins. Orígens de les races caprines. Classificació racial dels caprins.

14. (2). Races ovines espanyoles:

Classificació i situació actual. Distribució geogràfica. La raça "Merina" i la seva importància. Tronc entrefí-fi: "Talaverana". Tronc entrefí: "Manchega", "Castellana", "Rasa Aragonesa", "Segureña", "Ojalada", "Ripollesa", "Gallega" i altres. Races de llana basta: "Churra", "Latxa", "Canària" i altres.

15. (3). Races estrangeres d'oví de carn i llana:

Merinos estrangers: "Rambouillet", "Arles", "Australià" i altres. Merinos "Precoç" i de l'Est ("Landschaf" i "Fleischschaf"). Races britàniques: Hill, Longwool i Down. Races franceses: "Ile de France", "Berrichon" i altres. "Texel" i altres races europees. "Pelibuey" i ovelles de pèl.

16. (4). Races estrangeres prolífiques i d'oví lleter:

Races prolífiques: "Romanov", "Finesa" i altres. Classificació de les races d'oví lleter. Races de llana entrefina: "Frisona" (Milchschaf), "Lacaune", "Serra da Estrela" i altres. Races de llana basta: "Sarda", "Awassi", "Races del Zackel" i altres. Noves races i creuaments.

17. (5). Races caprines:

Races caprines de llet: alpines i mediterrànies. Races alpines: "Alpina", "Saanen", "Toggenburg", "Poitevine" i altres. Races mediterrànies estrangeres: "Maltesa", "Nubia" i altres. Races mediterrànies espanyoles: "Murciano-Granadina", "Malagueña", "Agrupación Caprina Canaria". Races de carn espanyoles i estrangeres. Races productores de fibres.

V.- ETNOLOGIA PORCINA

18. (1). Les races de bestiar porcí:

Classificació taxonòmica del bestiar porcí. Porcs senglars i porcs domèstics. Orígens de les races porcines i els seus troncs racials. Classificació racial dels porcs. Tipus comercials originals: pork, bacon, lard. Porcs magres i porcs grassos.

19. (2). Races porcines estrangeres (1):

Races britàniques: "Large White", "Large Black", "Berkshire", "Tamworth", "Essex-Wessex" i altres. Races americanes: "Yorkshire", "Duroc", "Hampshire", "Poland China" i altres. "Minipig" i estirps de laboratori.

20. (3). Races porcines estrangeres (2):

Races del Bàltic. "Landrace" danès i holandès. Races belgues: "Blanc Belga" i "Pietrain". Races alemanyes: "Yorkshire alemany" (Edelschwein) i "Landrace alemany" (Landrasse i Verdelte Landschwein). Altres races europees. Races asiàtiques: "Mein-Shan" i altres. Línies hiperprolífiques.

21. (4). Races porcines espanyoles i híbrids comercials:

Els tronc racials espanyols. Situació actual i distribució geogràfica. Tronc Celta: "Gallego", "Chato Vitoriano" i "Vic". Tronc Ibèric: "Ibérico" (Negros, Colorados i Manchado de Jabugo), "Murciano", "Balear" i "Canario". Altres races mediterrànies de tipus ibèric. Híbrids comercials. Femelles híbrides i verros finalitzadors.

VI.- ETNOLOGIA AVICOLA

22. (1). Races d'aus (1):

Classificació taxonòmica de les aus. L'ordre galliforme i les seves famílies. Orígens de les races de gallines i els seus troncs racials. Classificació racial de les gallines: lleugeres, semi-pesades i pesades. Races autosexades. Races lleugeres: "Leghorn" i els seus derivats. Les races espanyoles: "Castellana Negra", "Catalana del Prat", "Andaluza" i altres. Races espanyoles de nova formació.

23. (2). Races d'aus (2):

Races semi-pesades: "Rhode Island Red", "New Hampshire Red", "Plymouth Rock Barrada", "Australorp" i altres. Races pesades de carn: "Plymouth Rock White", "Cornish" i altres. Races asiàtiques. Híbrids comercials semi-pesats i de carn. Races d'indiots. Races d'ànecs i oques. Altres aus d'interès. Híbrids comercials avícoles.

VII.- ETNOLOGIA CUNICOLA

24. (1). Races de Conills:

Classificació taxonòmica dels lepòrids. Llebres i conills. Origen de les races de conills. Classificació racial dels conills. Races lleugeres: "Rus", "Holandès" i altres. Races mitjanes: "Califòrnia", "Neozelandès", "Lleonat de Borgonya" i altres. Races pesades: Gegants, "Bèlier" i altres. Races pel·leteres i races de pèl. ("Angora"). Races nanes. Els híbrids comercials.

VIII.- ETNOLOGIA EQUINA

25. (1). Les races d'èquids:

Classificació taxonòmica dels èquids. Origen i evolució dels èquids. Híbrids equins. Aptituds productives: sella i esport, carn i tracció. Classificació racial dels cavalls: sang calenta, sang freda i ponis.

26. (2). Races equines (1):

La raça "Àrab" i la seva importància. "Pura Sang Anglès". "Anglo-Àrab". Cavalls espanyols de sella. Altres cavalls de sella: "Lipizzano", "Quarter Horse" i altres. Cavalls trotadors: "Francès" i altres. Cavalls de salt: "Hannoverià", "Westfalià", "Sella Francès" i altres.

27. (3). Races equines (2):

Cavalls traccionadors: "Bretó", "Percheró", "Bolonyès", "Ardenès", "Shire", "Hispa-Bretó" i altres. Ponis: "Shetland", "Welsh", "Haflinger", "Camargués", "de Polo" i altres. Ponis espanyols: "Pottoka", "Asturcón" i "Jaca Navarra". Races d'ases: "Andaluz", "Català", "Zamorano-Leonés", "Baudet du Poitou" i altres. Híbrids asencs.

IX.- ETNOLOGIA CANINA I FELINA

28. (1). Races de gossos (1):

Classificació taxonòmica dels cànids. Origen i evolució del cànids. Troncs racials. La classificació racial dels gossos segons la Federació Canina Internacional (F.C.I.). Grup I: gossos Pastors i Boiers. Grup II: tipus "Pinscher", "Schnauzer", Molosoides i Boiers suïssos. Grup III: Terriers. Grup IV: Teckels.

29. (2). Races de gossos (2):

Grup V: tipus "Spitz" i Primitiu. Grup VI: tipus Cercador ("Sabueso") i de Rastre. Grup VII: gossos de Mostra. Grup VIII: gossos Cobradores de caça i altres. Grup IX: gossos de Companyia. Grup X: Llebrers i similars. Races espanyoles no reconegudes per la F.C.I.

30. (3). Races de gats:

Classificació taxonòmica dels fèlids. Origen i evolució dels fèlids. Classificació racial dels gats: tipus Cobby i Exòtic. Races reconegudes per la Federació Felina Internacional (F.F.I.). Races no reconegudes per la F.F.I.

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

- 1.- Aparicio G. 1974. Exterior de los grandes animales domésticos. Ed. Imp. Moderna, Córdoba.
- 2.- Blanc H.L. 1987. Guía del caballo y del poney. Ed. Omega, Barcelona.
- 3.- Briggs H.M. 1971. Razas modernas de animales domésticos. Ed. Acribia, Zaragoza.
- 4.- Esteban C., Tejón D. 1986. Catálogo de razas autóctonas españolas. I. Especies ovina y caprina. Ed. Servicio de Publicaciones Agrarias, MAPA, Madrid.
- 5.- García M.A., Martínez S., Orozco F. 1990. Guía de campo de las razas autóctonas de España. Ed. Alianza, Madrid.
- 6.- Gondrexon A., Brownie I. 1982. Guía de los perros del mundo. Ed. Omega, Barcelona.

- 7.- Mason I.L., 1984. Evolution of domesticated animals. Ed. Longman, Londres.
- 8.- Miquel P., Puche C. 1994. Pelajes del caballo. Ed. Ediciones el Caballo, Barcelona.
- 9.- Orozco F. 1989. Razas de gallinas españolas. Ed. Servicio de Extensión Agraria, MAPA, Madrid.
- 10.- Oteiza J. 1983. Introducción al estudio del exterior del caballo y del toro. Ed. CECSA, México.
- 11.- Pugnetti G. 1985. Guía de gatos. Ed. Grijalbo, Barcelona.
- 12.- Sánchez A. 1981. Identificación Animal. Ed. Publicaciones de Extensión Agraria, MAPA, Madrid.
- 13.- Sánchez A. 1984. Razas bovinas españolas. Ed. Publicaciones del Servicio de Extensión Agraria, MAPA, Madrid.
- 14.- Sánchez A., 1986. Catálogo de razas autóctonas españolas. I. Especies bovina. Ed. Servicio de Publicaciones Agrarias, MAPA, Madrid.
- 15.- Sánchez A., Sánchez M^a.C. 1986. Razas ovinas españolas. Ed. Publicaciones del Servicio de Extensión Agraria, MAPA, Madrid.
- 16.- Sañudo C., Forcada F., Cepero R., Thos J. 1986. Manual de diferenciación etnológica. Ed. Librería General, Zaragoza.
- 17.- Selga I. 1991. Identificació equina per ressenya descriptiva i gràfica. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya. Quaderns de Divulgació 29.
- 18.- Sotillo J.L., Serrano V. 1985. Producción Animal: Etnología zootécnica. Tomos I y II. Ed. Tebar Flores, Madrid.

PROGRAMA PRÀCTIC

I.- MORFOLOGIA EXTERIOR I IDENTIFICACIÓ ANIMAL

1.(1). Morfologia exterior i Zoometria:

Regions corporals del animals domèstics i Mesures morfomètriques: Aplicació a les espècies equina, bovina, ovina i caprina. (2 hores, en granja).

2.(2). Cronologia dentària:

Cronologia dentària. Apreciació de l'edat en viu en boví i oví. Apreciació de l'edat en cranis de les diferents espècies domèstiques. (2 hores, en granja i laboratori).

3.(3). Estàndard racial i identificació animal:

Estàndard racial i valoració morfològica d'un individu: Aplicació a les espècies bovina i ovina. Realització d'una ressenya. (2 hores, en granja).

II.- ETNOLOGIA ANIMAL

4.(1). Races de boví:

Reconeixement i identificació de races de boví (2 hores, en seminari).

5.(2). Races d'oví-cabrum:

Reconeixement i identificació de races d'oví i caprí (2 hores, en seminari).

6.(3). Races de gossos i gats (I):

Reconeixement i identificació de races de gossos i gats (2 hores, en seminari).

7.(4). Races de gossos i gats (II):

Reconeixement i identificació de races de gossos i gats. (2 hores, en seminari).

8.(5). Races de cavalls, porcs i conills:

Reconeixement i identificació de races de cavalls, porcs i conills. (2 hores, en seminari).